

แผนกลยุทธ์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก

วงศ์วิภา โสสุวรรณจินดา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เลขที่ 9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220

ประเสริฐ โยธินันท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เลขที่ 9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220

มรกต บุญศิริชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เลขที่ 9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220

ณัฐกานต์ รองทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เลขที่ 9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220

ติดต่อผู้เขียนบทความที่ **วงศ์วิภา โสสุวรรณจินดา** มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เลขที่ 9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์
เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. 10220
E-mail: vongvipha_t@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 1 สิงหาคม 2567 วันที่แก้ไขบทความ 2 กันยายน 2567 วันที่ตอบรับบทความ: 25 กันยายน 2567

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และเสนอแนะแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดนครนายก **วิธีการวิจัย** ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน และแจกแบบสอบถามนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน **ผลการวิจัย** จุดแข็งของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก คือ มีภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก จุดอ่อน คือ แหล่งท่องเที่ยวไม่ได้รับการปรับปรุงอย่างเพียงพอ โอกาส คือ มีนักท่องเที่ยวกลุ่มรักสุขภาพเพิ่มมากขึ้น แต่อุปสรรค คือ ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ ในด้านพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว พบว่าส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อน และความต้องการของนักท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านสิ่งดึงดูดใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ที่พัก กิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก และการเข้าถึงตามลำดับ **นัยทางทฤษฎี/นโยบาย** แผนกลยุทธ์ประกอบด้วยกลยุทธ์การจัดการตลาดเชิงรุก การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงรุก การพัฒนาศักยภาพชุมชนแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน วิสัยทัศน์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก ได้แก่ “แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่าที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร รวมถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสมุนไพรพืชท้องถิ่น ภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยที่เป็นเลิศ และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้มาตรฐาน”

คำสำคัญ: แผนกลยุทธ์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดนครนายก

Strategic plan for health tourism in Nakhon Nayok province

Vongvipha Thosuwonchinda

Phranakhon Rajabhat University 9 Chaeng Watthana Rd, Anusawari, Bang Khen, Bangkok 10220

Prasert Yothicar

Phranakhon Rajabhat University 9 Chaeng Watthana Rd, Anusawari, Bang Khen, Bangkok 10220

Morakot Boonsirichai

Phranakhon Rajabhat University 9 Chaeng Watthana Rd, Anusawari, Bang Khen, Bangkok 10220

Natthakan Rongthong

Phranakhon Rajabhat University 9 Chaeng Watthana Rd, Anusawari, Bang Khen, Bangkok 10220

Correspondence concerning this article should be addressed to **Vongvipha Thosuwonchinda**, Phranakhon Rajabhat University 9 Chaeng Watthana Rd, Anusawari, Bang Khen, Bangkok 10220

E-mail: vongvipha_t@hotmail.com

Received date: August 1, 2024 Revised date: September 2, 2024 Accepted date: September 25, 2024

Abstract

PURPOSES: To analyze the environment of health tourism in Nakhon Nayok province, study tourists' behaviors and needs regarding health tourism in Nakhon Nayok province, and recommend health tourism strategic plan for Nakhon Nayok province. **METHODS:** An in-depth interview of 15 key informants. A sample survey by questionnaires of 400 tourists. **RESULTS:** The strengths of health tourism in Nakhon Nayok included plentiful natural resources, medicinal plants, and valuable wisdom of Thai traditional medicine. The main weaknesses was inadequate improvement of tourist attractions in the province. There were opportunities to increase number of health-oriented tourists. Finally, the threat was a lack of budget to support the tourism. Regarding, tourists' behaviors and needs of health tourism in Nakhon Nayok province, it was found that the purpose of travel of most tourists was to relax. The need of health tourism in Nakhon Nayok province was very high, followed by accommodations, activities, facilities, and accessibility respectively. **THEORETICAL/POLICY IMPLICATIONS:** Strategic plan comprises active market management strategy, community's potential development strategy, and reactive strategy infrastructure development for supporting health tourism strategy. The vision of Nakhon Nayok's health tourism is "Health tourism attraction that worthily meet the need of tourists which is not far from Bangkok. Also, a place for learning about local plants and herbs, excellent Thai traditional medicine wisdom, and providing health tourism activities that meet standards"

Keywords: Strategic plan, health tourism, Nakhon Nayok province

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) มีบทบาทและมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ด้วยรูปแบบบริการที่เป็นอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตที่สามารถนำมาพัฒนาและเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว โดยมุ่งหวังในการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศได้ (กองสารสนเทศ, 2552) ดังที่ปรากฏในรายงานสรุปแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2565 ประเด็นการท่องเที่ยว ได้ให้ความสำคัญกับการที่จะทำให้ประเทศไทยยังคงเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก โดยมุ่งเน้น นักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ ในการสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในสาขาที่มีศักยภาพโดยการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นหนึ่งในรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้มีความเติบโตมากขึ้น

จังหวัดนครนายก จัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 2 ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เรื่องการจัดตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด (ฉบับที่ 3) โดยจัดตั้งขึ้นเป็นกลุ่มจังหวัดประกอบด้วย 5 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว มีการจัดตั้งคณะกรรมการในการร่วมบูรณาการจัดทำแผนการพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 2 พ.ศ. 2566 – 2570 และได้ร่วมกันตั้งเป้าหมายการพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 2 ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ว่า “เมืองแห่งคุณภาพชีวิต ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วิถีชุมชนและวัฒนธรรม แหล่งผลไม้และเกษตรปลอดภัย” ซึ่งในแผนได้ระบุประเด็นการพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 2 ในประเด็นการพัฒนาที่ 1 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการ

ท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วิถีชีวิตชุมชนและวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเชิงสุขภาพ เชิงเกษตรและชุมชน (กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 2, 2564)

จากการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก พบว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานนครนายก ได้ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยนำอัตลักษณ์ของไทยมาใช้ด้วย เช่น การนวดไทย บำบัด การนวดกดจุดรักษาโรค การประคบสมุนไพรไทย การอบสมุนไพรไทย รวมถึงการจำหน่ายยาสมุนไพรไทยด้วย เพียงแต่มีการให้บริการในโรงพยาบาลและโรงแรมเท่านั้น ได้แก่ โรงพยาบาลนครนายก โรงพยาบาลองครักษ์ โรงพยาบาลปากพลี โรงพยาบาลบ้านนา และโรงแรมวังรีศิริยา เซาว์นาเกลือ แอนด์ สปา (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครนายก, 2558) อาจกล่าวได้ว่าเป็นการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวในส่วนของการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก (สกุลปัญญาวัฒน์, 2561) การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ตำบลโพธิ์แท่น อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก (แต่เจริญวิริยะกุล และคณะ, 2563) และการศึกษาในส่วนของการปฏิบัติ การด้านสุขภาพประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครนายก อย่างไรก็ตาม หากแต่จะทำให้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและยั่งยืน ควรดำเนินการให้ครอบคลุมทั้งมิติแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และกลไกการจัดการ โดยจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ในจังหวัดนครนายก เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวให้ไปในทิศทางที่เหมาะสมและยั่งยืน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงมุ่งศึกษาแผนกลยุทธ์ โดยครอบคลุมมิติทั้งสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก พฤติกรรมและความต้องการ เพื่อที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดนครนายกให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก
3. เพื่อเสนอแนะแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาวิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก วิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณโดยการสำรวจความคิดเห็นนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดนครนายก เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเสนอแนะแผนกลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก สอดคล้องกับบริบทการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก ประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เลือกตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) กำหนดกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยตัวแทนจากสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดนครนายก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครนายก ตัวแทนจากชุมชนแหล่งท่องเที่ยว และสถานประกอบการด้านสุขภาพ จำนวน 15 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง เกี่ยวกับบริบทและศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดนครนายกในปัจจุบัน ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการเสนอแนะแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (open-ended questions) และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดนครนายก มี 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 พฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และตอนที่ 3 ความต้องการในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูล (source of data) ของการศึกษานี้ มีดังนี้

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือทางวิชาการ บทความวิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เอกสารเผยแพร่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จุลสารวารสารต่าง ๆ ของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครนายก และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (primary Data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

(1) การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (in-depth Interview) กลุ่มผู้ประกอบการในชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ประกอบการธุรกิจด้านสุขภาพ และผู้ให้ข้อมูลด้านนโยบายการท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ตัวแทนจากสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครนายก ตัวแทนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดนครนายก และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครนายก

(2) การแจกแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวคนไทยที่มีประสบการณ์เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนครนายก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดนครนายก

บริบทการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายกเพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดนครนายก ซึ่งถือเป็นจุดหมายปลายทางหนึ่งที่นักท่องเที่ยวเลือกที่จะเดินทางไป ด้วยมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมทั้งองค์ประกอบพื้นฐานของการท่องเที่ยว ในการศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดประเด็นการศึกษาด้วย 5 องค์ประกอบหลักที่สำคัญ หรือ 5As ประกอบด้วย

(1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (attraction) ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ เช่น กลุ่มงานแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกของโรงพยาบาลประจำอำเภอ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นหน่วยงานภาคเอกชน เช่น วังรีศิริยา เชาว์นา & สป่าเกลือ วังรีรีสอร์ท แอนด์ สปา แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยชุมชน เช่น ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนไทยพวน หมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชนบ้านวังรี และกลุ่มส้มโอ ไอ พี เอ็ม เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและองค์กรสมาชิกด้านแพทย์แผนไทยต่าง ๆ ของจังหวัดนครนายก

(2) การเข้าถึง (accessibility) พบว่าการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายกสามารถใช้เส้นทางคมนาคมภายในจังหวัดและพาหนะขนส่งก็มีทั้งส่วนบุคคลและสาธารณะมุ่งหน้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้

(3) ที่พัก (accommodation) พบว่ามีบริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความประสงค์จะพักค้างคืน ทั้งรูปแบบโรงแรม รีสอร์ท และโฮมสเตย์ และด้วยศักยภาพการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากการคมนาคมขนส่งภายในจังหวัดนครนายกได้รับการพัฒนาและสามารถ

เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของจังหวัดได้อย่างสะดวกสบาย ส่งผลให้การให้บริการที่พักรวมสำหรับนักท่องเที่ยวสามารถบริการและจัดหานักท่องเที่ยวได้เลือกใช้บริการได้อย่างกว้างขวาง นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการที่พักทั้งในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้น หรือที่พักบริเวณใกล้เคียงกันได้

(4) กิจกรรม (activity) พบว่า ปัจจุบันภายในแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกกิจกรรมสอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่นักท่องเที่ยวสนใจ ได้แก่ การนวดแผนไทย การนวดฝ่าเท้า ประคบสมุนไพร การอบสมุนไพร การดูแลสุขภาพ การดูแลหลังคลอด ส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม การส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ผสมผสานกับการแพทย์ปัจจุบัน ตลอดจนการออกกำลังกายแบบโยคะ และให้คำปรึกษาและคำแนะนำปัญหาสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทย และภูมิปัญญาไทย เช่น การใช้พืชสมุนไพร การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ และการทำเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น

(5) สิ่งอำนวยความสะดวก (amenity) พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น ห้องอาบน้ำ ห้องสุขา ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า ห้องพยาบาล อุปกรณ์รักษาความปลอดภัย และอุปกรณ์พยาบาล เป็นต้น ตลอดจนคุณภาพบริการของผู้ให้บริการและการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่ จากการศึกษาพบว่า ภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายกมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีบริการและจัดหาไว้โดยรอบ

การวิเคราะห์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดนครนายก พบว่า

จุดแข็ง คือ มีทรัพยากรธรรมชาติ และพืชสมุนไพรที่อุดมสมบูรณ์และภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยที่ทรงคุณค่า มีโรงพยาบาลของรัฐที่ได้มาตรฐาน มีบริการด้านการแพทย์แผนไทย และแพทย์ทางเลือกอย่างครบวงจร การเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวด้วยพาหนะส่วนตัว มีความสะดวก เป็นจังหวัดที่เชื่อมโยงกรุงเทพฯ กับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออก มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งกิจกรรมแพทย์แผนไทย และแพทย์ทางเลือก

จุดอ่อน คือ แหล่งท่องเที่ยวไม่ได้รับการปรับปรุงทัศนียภาพเพื่อการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง บางพื้นที่ขาดการนำทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของท้องถิ่นมาเป็นสิ่งดึงดูดใจ ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจนในส่วนของการจราจร การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้วยสื่อออนไลน์ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจผิดในเรื่องของการต้องการข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบัน บางแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นชุมชนแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่พิเศษสำหรับคนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

โอกาส คือ มีนักท่องเที่ยวกลุ่มรักสุขภาพและกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดทั้งนักวิจัย นักวิจัยท้องถิ่น ราษฎรชาวบ้าน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพอย่างพอเพียงสามารถช่วยพัฒนาสินค้าใหม่จำนวนมากที่สร้างโอกาสทางการตลาด และภาพลักษณ์ให้แก่จังหวัด

อุปสรรค คือ การตลาดด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีการดำเนินงานแบบไม่ครบวงจรทำให้ไม่สามารถรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างหลากหลายได้ และการเติบโตของเมืองที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทำให้เมืองท่องเที่ยวในจังหวัดคู่แข่งอื่น ๆ รวมถึงจังหวัดที่มีการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ไม่ค่อยโดดเด่นแต่มีการคมนาคมที่

สะดวกสบาย และมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงสามารถใช้ดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ดีกว่า

เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างจริงจัง มีงบประมาณอย่างเพียงพอ

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดนครนายก (SWOT Analysis)

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
(1) มีทรัพยากรธรรมชาติและพืชสมุนไพรที่อุดมสมบูรณ์ และหลากหลาย และทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยที่ทรงคุณค่า (2) มีโรงพยาบาลที่ได้มาตรฐานของรัฐมีบริการด้านการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือกอย่างครบวงจร มีความพร้อมทางด้านบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญในการรักษา (3) มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นสถานประกอบการเอกชนและชุมชนที่มีปราชญ์ชาวบ้าน และพนักงานบริการ มีการให้บริการด้วยไมตรีเสมือนญาติไว้คอยให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแก่นักท่องเที่ยวผู้มาเยือน (4) การเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดด้วยพาหนะส่วนตัว มีความสะดวก เป็นจังหวัดที่เชื่อมโยงกรุงเทพฯ กับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออก (5) ภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายกและบริเวณใกล้เคียงมีสถานที่พักผ่อนหลากหลายประเภท เช่น โรงแรม รีสอร์ท และโฮมสเตย์ (6) มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหลากหลาย ทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวแพทย์แผนไทย เช่น การนวด การประคบสมุนไพร การดูแลหลังการคลอด การบำบัดด้วยสมุนไพรไทย การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ และการออกกำลังกายและเลือกซื้อสินค้าเพื่อสุขภาพภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น และแพทย์ทางเลือกคือ แพทย์แผนจีน เช่น การตรวจ รักษา จ่ายยาสมุนไพรจีน บำบัดอาการด้วยแพทย์แผนจีน ฝังเข็ม ครอบแก้ว รมยา นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมในรูปแบบการบริการเขานำ&สปาเกลือไว้บริการนักท่องเที่ยวผู้สนใจ	(1) แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายกค่อนข้างเก่า ไม่ได้รับการปรับปรุงทัศนียภาพเพื่อการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง บางพื้นที่ขาดการนำทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของท้องถิ่นมาเป็นสิ่งดึงดูดใจ (2) ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ถ้าไม่มีข้อมูลจากการบอกเล่า หรือการหาข้อมูลมาอย่างมากมายเพียงพอ จะได้เที่ยวชมแค่แหล่งท่องเที่ยวที่ประชาสัมพันธ์แค่นั้น เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำตกสาริกา แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ สวนเกษตรมะยงชิด และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ ได้แก่ เขื่อนขุนด่านปราการชล (3) เส้นทางจราจร ถนนบางสายที่จะเข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นชุมชนแหล่งท่องเที่ยวยังมีความชำรุดทรุดโทรม (4) รถสาธารณะที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ยังไม่ค่อยมีหลากหลาย (5) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้วยสื่อออนไลน์ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจผิดในเรื่องของการต้องการขอข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบัน (6) ที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายกมีสภาพค่อนข้างเก่า บางพื้นที่ขาดการนำทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของท้องถิ่นมาเป็นสิ่งดึงดูดใจ ด้วยการตกแต่งที่พักอย่างมีอัตลักษณ์ (7) ยังขาดประชาสัมพันธ์ในส่วนของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเท่าที่ควร

ตารางที่ 1 (ต่อ)

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
(7) มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทั้งด้านสาธารณูปโภค มีระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต และสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านแพทย์แผนไทย เช่น ห้องสุขาชาย ห้องสุขาหญิง ห้องสุขาคณพิการ ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า ทางลาด และอุปกรณ์พยาบาลเบื้องต้น และสิ่งอำนวยความสะดวกที่อยู่ภายในชุมชน ได้แก่ ชุมชนนั่งพัก ที่จอดรถ ป้ายสื่อความหมาย ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	(8) การจัดการเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมยังไม่มีความพร้อม เช่น ยานพาหนะสาธารณะในการรับส่งผู้โดยสาร รวมไปถึงการจัดทำป้ายบอกทางในจุดต่าง ๆ ไม่มีความชัดเจนและต่อเนื่อง (9) บางแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นชุมชนแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่พิเศษ สำหรับคนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ
โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
(1) หลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 นักท่องเที่ยวกลุ่มรักสุขภาพและกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น รวมถึงมีแนวโน้มเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นผลดีต่อรายได้มวลรวมภายในจังหวัดที่อาจเพิ่มมากขึ้นตาม อันเนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวมีศักยภาพในการซื้อสูง (2) นักวิจัย นักวิจัยท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพอย่างพอเพียงสามารถช่วยพัฒนาสินค้าใหม่จำนวนมากที่สร้างโอกาสทางการตลาดและภาพลักษณ์ให้แก่จังหวัด (3) จังหวัดนครนายกมีโรงพยาบาลประจำอำเภอและชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งให้บริการตลอดจนผลิตและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตลอดจนการผลิตสมุนไพรที่มีความโดดเด่นซึ่งได้รับความนิยมและเชื่อถือในด้านของคุณภาพ และการส่งออกไปยังพื้นที่อื่นอย่างกว้างขวาง (4) มีนโยบายที่ชัดเจนของทางจังหวัดที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้จังหวัดเป็นเมืองสุขภาพแบบครบวงจรเป็นการผลักดันจังหวัดไปสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เมืองปราศจากมลพิษของประเทศ	(1) การตลาดมีการดำเนินงานแบบไม่ครบวงจรทำให้ไม่สามารถรองรับต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างหลากหลายได้ เช่น การบริการของโรงพยาบาลบางแห่งรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน และเอกชนที่มีการบริการไม่ครบวงจร (2) สาธารณูปโภคพื้นฐานบางอย่างยังไม่เพียงพอต่อการขยายตัวภาคอุตสาหกรรม และการเติบโตของเมืองที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทำให้เมืองท่องเที่ยวในจังหวัดคู่แข่งอื่น ๆ รวมถึงจังหวัดที่มีการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ไม่ค่อยโดดเด่นแต่มีการคมนาคมที่สะดวกสบาย และมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงสามารถใช้ดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ดีกว่า เนื่องจากได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างจริงจัง มีงบประมาณอย่างเต็มที่ (3) โครงการวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไม่ต่อเนื่องรวมถึงงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัยไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานและความต้องการของนักท่องเที่ยว ทำให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยเฉพาะการสร้างกิจกรรมและสินค้าและบริการใหม่ ๆ จึงใช้ระยะเวลานานในการค้นคว้า วิจัย และพัฒนา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
(5) จังหวัดนครนายกมีทำเลที่ตั้งไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ทำให้มีการคมนาคมที่สะดวกสบายสามารถเดินทางได้ด้วยรถยนต์และรถประจำทาง พร้อมทั้งมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และประเพณีวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ทำให้บรรยากาศเหมาะแก่การท่องเที่ยวระหว่างพักผ่อน เพื่อฟื้นฟูสุขภาพร่างกายสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (6) จังหวัดนครนายกได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐที่คอยช่วยเหลือและสนับสนุนงบประมาณให้แก่ชุมชน และจังหวัด รวมทั้งการนำเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ จึงทำให้สื่อต่าง ๆ เกิดความสนใจและเข้ามามีบทบาทในการช่วยประชาสัมพันธ์ เพื่อกระจายข่าวไปยังบุคคลภายนอกจังหวัดจนทำให้จังหวัดนครนายกกลายเป็นจุดหมายปลายทาง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร (7) ค่าครองชีพของจังหวัดนครนายกมีราคาถูก ค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ จึงสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายอย่างสมเหตุสมผล รวมถึงสินค้าและบริการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะสมุนไพรเพื่อสุขภาพมีราคาถูกกว่าจังหวัดอื่นที่มีการผลิตสมุนไพร	(4) สาธารณูปโภคพื้นฐานบางอย่างยังมีข้อจำกัด จึงทำให้การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นไปได้ยาก เช่น ป้ายบอกทางป้ายสื่อความหมาย และถนนชำรุด (5) สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งภายในจังหวัดไม่มีการสร้างความเชื่อมโยงทางด้านเรื่องราว (Story) เพื่อสร้างธีม (Theme) การท่องเที่ยว ทำให้จังหวัดอื่น ๆ ที่มีการพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายจึงดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้ (6) การประชาสัมพันธ์ทางการตลาดที่มีลักษณะการดำเนินงานกันเองของแต่ละหน่วยงานหรือแหล่งท่องเที่ยวทำให้บางหน่วยงานหรือแหล่งท่องเที่ยวที่ขาดความรู้ด้านเทคโนโลยี จึงยังคงมีการประชาสัมพันธ์ทางการตลาดด้วยวิธีเก่า ๆ อยู่ และไม่เป็นที่รู้จักทั่วไป นอกจากนี้ยังขาดความเป็นเอกลักษณ์ในการเชื่อมโยงข้อมูลของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเพื่อสะดวกต่อการค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งอาจทำให้คู่แข่งเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดอื่น ๆ เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางกว่า

2. พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดนครนายก

ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 41 – 50 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นนักเรียนและนักศึกษา และเจ้าของธุรกิจส่วนตัว และมีภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคกลาง

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดนครนายก พบว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวพักผ่อน มีการเลือกใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวเชิง

สุขภาพที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในสถานประกอบการด้านสุขภาพ เช่น โรงแรม และรีสอร์ท

การเดินทางท่องเที่ยวมาจังหวัดนครนายกพบว่าส่วนใหญ่มีการเดินทางลักษณะที่เป็นส่วนตัว/ครอบครัว/เพื่อน

ในประเด็นการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกใช้สื่อออนไลน์/เว็บไซต์ในการหาข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

กิจกรรมที่มีความสนใจอย่างมากในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดนครนายก ได้แก่ การ

เที่ยวชมแหล่งเกษตรธรรมชาติ เรียนรู้เกี่ยวกับสมุนไพร และการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้ช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกอยู่ในช่วง 1 – 3 วัน

ในส่วนของที่พัคนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกพักที่โรงแรม

สิ่งอำนวยความสะดวกที่นักท่องเที่ยวยกย่องเลือกใช้บริการ ได้แก่ ด้านการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่ เช่น ป้าย/สัญลักษณ์ คู่มือท่องเที่ยวฯ สื่อสิ่งพิมพ์ และออนไลน์และผู้ที่ให้บริการทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่

ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก พบว่า

ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดนครนายก รองลงมาคือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านที่พัก ด้านกิจกรรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2 แสดงค่าร้อยละของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก และตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 แสดงค่าร้อยละของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก

พฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก	จำนวน	ร้อยละ
	N = 400	
วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก		
(1) ท่องเที่ยวพักผ่อน	346	51.4
(2) เยี่ยมญาติ/เพื่อน	99	14.7
(3) การประชุม/สัมมนา/ติดต่อธุรกิจ	165	24.5
(4) รักษาสุขภาพจากอาการป่วยด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์	55	8.2
(5) บำรุง/ส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรง	8	1.2
ท่านเลือกใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพรูปแบบใด		
(1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในชุมชนชนท้องถิ่น	208	39.9
(2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในสถานประกอบการด้านสุขภาพ เช่น โรงแรม รีสอร์ท	324	60.1
ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว		
(1) โดยบริษัททัวร์หรือตัวแทนจัดนำเที่ยว	34	8.5
(2) โดยส่วนตัว/ครอบครัว/เพื่อน	324	81.0
(3) โดยการศึกษาดูงานจากสถาบันการศึกษา หรือบริษัท หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ	42	10.5
ท่านทราบข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายกจากแหล่งใด		
(1) สื่อออนไลน์/เว็บไซต์	298	51.1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

พฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดนครนายก	จำนวน	ร้อยละ
	N = 400	
(2) หนังสือแนะนำเที่ยว/สิ่งพิมพ์	26	4.5
(3) โทรศัพท์/วิทยุ	29	5.0
(4) หน่วยงานภาครัฐ	7	1.2
(5) นิทรรศการด้านการท่องเที่ยว	33	5.67
(6) ญาติ/เพื่อน/คนรู้จัก	183	31.4
(7) อื่น ๆ	7	1.2
ท่านสนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกิจกรรมใดบ้าง		
(1) การซื้อสินค้าสมุนไพรเพื่อบำรุง/ส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรง	73	11.1
(2) ใช้บริการในสถานบริการส่งเสริมสุขภาพ เช่น การนวด/อบ/ประคบสมุนไพร/โยคะ/สปา ฯลฯ	118	17.7
(3) การเที่ยวชมแหล่งเกษตรธรรมชาติ เรียนรู้เกี่ยวกับสมุนไพร และการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ	214	32.0
(4) การเรียนรู้วิถีชีวิต และพักผ่อนหย่อนใจ	208	31.1
(5) รับการรักษา/บำบัดสุขภาพด้วยสมุนไพร เช่น การรักษาโรคต่าง ๆ	54	8.1
ช่วงเวลาการเดินทางท่องเที่ยว		
(1) เข้าไป-เย็นกลับ (1 วัน)	115	28.8
(2) น้อยกว่า 3 วัน	192	48.0
(3) 3-5 วัน	56	14.0
(4) 5 วันขึ้นไป	37	9.2
ที่พักที่ท่านเลือกใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ		
(1) โรงแรม	273	68.3
(2) รีสอร์ท	72	18.0
(3) โฮมสเตย์	55	13.7
สิ่งอำนวยความสะดวกที่ท่านเลือกใช้บริการทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ		
(1) ห้องอาบน้ำ ห้องสุขา ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า	225	35.1
(2) ห้องพยาบาล อุปกรณ์รักษาความปลอดภัย และอุปกรณ์พยาบาล	96	15.0
(3) การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่ เช่น ป้าย/สัญลักษณ์ คู่มือท่องเที่ยวฯ สื่อสิ่งพิมพ์และออนไลน์ และผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่	320	49.9

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก

ความต้องการในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
(1) ด้านสิ่งดึงดูดใจ	4.03	0.78	มาก
(2) ด้านที่พัก	3.94	0.80	มาก
(3) ด้านกิจกรรม	3.91	0.83	มาก
(4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	3.88	0.97	มาก
(5) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.87	0.83	มาก
รวมเฉลี่ย	3.92	0.84	มาก

3. แผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก

แผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และโครงการสนับสนุนการดำเนินกลยุทธ์ให้ดำเนินไปในทิศทางที่เหมาะสม

กลยุทธ์ประกอบด้วย กลยุทธ์เชิงรุก ได้แก่ กลยุทธ์การจัดการตลาดเชิงรุก เป็นกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดเฉพาะเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่มีพฤติกรรมและความต้องการในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ควรที่จะพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควบคู่กันไป โดยเฉพาะการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเจาะจงเพื่อพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด ตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม (activity) โดยกลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มหนึ่งที่นิยมเดินทางมาในจังหวัดนครนายก ด้วยการมีเส้นทางเดินทางที่สะดวก การเดินทางไม่นาน โดยสามารถจัดทำโครงการการพัฒนา กิจกรรมเสริมสุขภาพนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ยังหมายรวมถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมเดินทางมาจังหวัดนครนายกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาดูงาน ซึ่งจังหวัดนครนายกเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งเรียนรู้พิษณุไพร

เพื่อผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรในหลายชุมชน เช่น โครงการการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสุขภาพนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ โครงการสร้างคู่มือการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยสมุนไพรไทยเพื่อสร้างการรับรู้ เช่น การจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หรือสารคดีเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก ที่ให้ความรู้ในด้านการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรไทยโดยผ่านแอปพลิเคชันและสื่อออนไลน์ และโครงการพัฒนาสวนสมุนไพรไทยให้เป็นฐานการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการใช้ประโยชน์จากพิษณุไพรท้องถิ่น เป็นต้น

กลยุทธ์เชิงแก้ไข ได้แก่ กลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อรองรับและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว พบว่าประเด็นสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือด้านการบริการ (Service) เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเที่ยวที่จังหวัดนครนายกมากขึ้น คือความสะดวกรวดเร็ว การเดินทางที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และการที่จะเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างราบรื่น โดยทางหน่วยงานภาครัฐควรมีกลยุทธ์เชิงแก้ไขในการเร่งจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ในการที่นักท่องเที่ยวสามารถสอบถามรายละเอียดการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงข้อมูล

การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในจังหวัด ซึ่งควรมีทั้งระบบออนไลน์ หรือการติดต่อสอบถามข้อมูลโดยตรงได้ที่หน่วยงานที่รับผิดชอบหน่วยงานท่องเที่ยวจังหวัดฯ ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อให้สะดวกรวดเร็วในการสืบค้นข้อมูล และแจ้งข่าวสารที่เป็นทางการได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ทั้งนี้ โครงการที่ควรดำเนินการเพื่อสนับสนุนการดำเนินกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรและภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยท้องถิ่นที่มีภายในจังหวัดในลักษณะ One-Stop Service โครงการสร้างเส้นทางสายสุขภาพโดยเชื่อมโยงสมุนไพรท้องถิ่นและภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยกับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวในลักษณะการบริการแบบแพ็คเกจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น การให้บริการนวด/อบ/สปาด้วยสมุนไพร เพื่อฟื้นฟูสุขภาพ หรือการดูแลสุขภาพพระยะยาวผนวกเข้ากับโปรแกรมท่องเที่ยว โปรแกรมตรวจสุขภาพประจำปีผนวกกับโปรแกรมท่องเที่ยว เป็นต้น และโครงการพัฒนาเส้นทางเข้าถึงและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีศักยภาพภายในจังหวัดให้มีความโดดเด่น เพื่อเจาะกลุ่มตลาดใหม่ ๆ และสร้างความแตกต่างทางประสบการณ์ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว เป็นต้น

กลยุทธ์เชิงป้องกัน ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพชุมชนแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีศักยภาพและความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก ควรสร้างจุดขายในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยสามารถพัฒนาเป็นจุดแข็งของจังหวัดได้ ซึ่งพบว่ามีความอุดมสมบูรณ์ของพืชสมุนไพร ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทย การมี

บริการด้านการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก แพทย์แผนจีน บริการเช่านาและสปาเกลือ โครงการที่ควรดำเนินการเพื่อสนับสนุนการดำเนินกลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ โครงการจัดตั้งศูนย์วิสาหกิจกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อรวมกลุ่มสมาชิกผู้ประกอบการธุรกิจสมุนไพรในจังหวัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ และโครงการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายด้านสมุนไพรด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทย เพื่อบูรณาการความรู้ด้านสมุนไพรไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแพทย์แผนไทยที่จะนำไปสู่นวัตกรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก เป็นต้น

กลยุทธ์เชิงรับ ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อเป็นการจัดการกับจุดอ่อนและอุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก จึงควรที่จะปรับปรุง เพื่อบริการเดินทางของนักท่องเที่ยวได้ในทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ ได้แก่ ที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายกมีสภาพค่อนข้างเก่า เรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคม การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกทาง ที่ยังไม่มีความพร้อมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างความมั่นใจในการมาใช้บริการทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ หน่วยงานท่องเที่ยวจังหวัดฯ ควรส่งเสริมการจัดทำมาตรการท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น มาตรฐานที่พัก มาตรฐานระบบขนส่งสาธารณะ มาตรฐานร้านอาหาร มาตรฐานสถานประกอบการด้านสุขภาพ ให้มีความปลอดภัย เพื่อดึงดูด

นักท่องเที่ยวและสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวในขณะที่ยังอยู่ในจังหวัด ทั้งนี้โครงการที่ควรดำเนินการเพื่อสนับสนุนการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการจัดทำมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น มาตรฐานด้านที่พักเชิงสุขภาพ มาตรฐานร้านอาหารเชิงสุขภาพ และมาตรฐานสถานประกอบการเชิงสุขภาพ เป็นต้น และโครงการส่งเสริมโรงพยาบาล สถานประกอบการเชิงสุขภาพ และแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพที่โดดเด่นด้านการบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ได้เข้ารับการคัดเลือกและรับรองมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากกรมการท่องเที่ยว เป็นต้น

วิสัยทัศน์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก ได้แก่ “แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

อย่างคุ้มค่าที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร รวมถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสมุนไพรพืชท้องถิ่น ภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยที่เป็นเลิศ และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้มาตรฐาน”

แผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก ประกอบด้วย วิสัยทัศน์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก กลยุทธ์ และโครงการต่าง ๆ ดังนี้

วิสัยทัศน์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก : “แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่าที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร รวมถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสมุนไพรพืชท้องถิ่น ภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยที่เป็นเลิศ และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้มาตรฐาน”

ตารางที่ 4 แผนกลยุทธ์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก

กลยุทธ์	โครงการ
1. การจัดการตลาดเชิงรุก - เพื่อเจาะกลุ่มตลาดเป้าหมาย (Niche) - เพื่อพัฒนากิจกรรม (Activity) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว	1) โครงการการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสุขภาพนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ 2) โครงการสร้างคู่มือการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยสมุนไพรไทยเพื่อสร้างการรับรู้ เช่น การจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหรือสารคดีเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก ที่ให้ความรู้ในด้านการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรไทยโดยผ่านแอปพลิเคชันและสื่อออนไลน์ 3) โครงการพัฒนาสวนสมุนไพรไทยให้เป็นฐานการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่น 4) โครงการพัฒนาจังหวัดนครนายกให้เป็นศูนย์กลางการจัดการประชุมและการแสดงสินค้าในระดับนานาชาติของภูมิภาคด้านสมุนไพรสุขภาพ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กลยุทธ์	โครงการ
	5) โครงการแบ่งปันประสบการณ์โดยการเล่าความประทับใจไปยังผู้อื่นให้รับทราบเพื่อสร้างความสนใจ และดึงดูดให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว 6) โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวชุมชน เช่น ลูกประคบ อาหารเพื่อสุขภาพ เป็นต้น
2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว - เพื่อเสริมสร้างการบริการเบ็ดเสร็จ (one-stop service) พร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก (amenity) และการเดินทางที่เข้าถึง (accessibility) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายกได้อย่างสะดวกสบาย	1) โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรและภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยท้องถิ่นที่มีภายในจังหวัดในลักษณะ One-Stop Service 2) โครงการสร้างเส้นทางสายสุขภาพโดยเชื่อมโยงสมุนไพรท้องถิ่นและภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยกับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวในลักษณะการบริการแบบแพ็คเกจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น การให้บริการนวด/อบ/สปาด้วยสมุนไพร เพื่อฟื้นฟูสุขภาพ หรือการดูแลสุขภาพพระยะยาว ผนวกเข้ากับโปรแกรมท่องเที่ยว โปรแกรมตรวจสุขภาพประจำปีผนวกกับโปรแกรมท่องเที่ยว เป็นต้น 3) โครงการพัฒนาเส้นทางเข้าถึงและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีศักยภาพภายในจังหวัดให้มีความโดดเด่น เพื่อเจาะกลุ่มตลาดใหม่ ๆ และสร้างความแตกต่างทางประสบการณ์ท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว 4) โครงการสนับสนุนและส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยการใช้ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวและธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงแรม/ที่พัก ร้านอาหาร/ภัตตาคาร ร้านขายของที่ระลึก สถานบริการต่าง ๆ เป็นต้น 5) โครงการสร้างนักสื่อความหมายท้องถิ่นในการให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยและการใช้สมุนไพรเพื่อสุขภาพให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างสำนึกรักบ้านเกิด และสร้างรายได้สู่ชุมชน
3.การพัฒนาศักยภาพชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ - เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และยกระดับพืชสมุนไพร (value) เป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพ โดยใช้สมุนไพรไทยในท้องถิ่น - เพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก	1) โครงการจัดตั้งศูนย์วิสาหกิจกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อรวมกลุ่มสมาชิกผู้ประกอบการธุรกิจสมุนไพรในจังหวัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ 2) โครงการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายด้านสมุนไพร ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทย เพื่อบูรณาการความรู้ด้านสมุนไพรไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแพทย์แผนไทยที่จะนำไปสู่นวัตกรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก 3) โครงการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของโรงพยาบาล สถานประกอบการเชิงสุขภาพ และแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพ โดยส่งเสริมการลงทุนและผลักดันให้โรงพยาบาล สถานประกอบการเชิง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กลยุทธ์	โครงการ
	สุขภาพ และแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพบางแห่งมีบริการสุขภาพแบบครบวงจรที่เชื่อมโยงกับธุรกิจสมุนไพร 4) โครงการพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์กับสถาบันระดับประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และสร้างประสบการณ์กับผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาเฉพาะด้าน 5) โครงการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว โดยส่งเสริมทักษะการให้บริการ และทักษะด้านการสื่อสารภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เป็นต้น 6) โครงการส่งเสริมผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ได้รับมาตรฐาน SHA หรือ SHA plus
4. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ - เพื่อส่งเสริมและจัดทำมาตรฐานด้านการท่องเที่ยว (Tourism standard) ให้กับโรงพยาบาล/แหล่งท่องเที่ยว/สถานประกอบการด้านสุขภาพ - เพื่อส่งเสริมให้โรงพยาบาล/แหล่งท่องเที่ยว/สถานประกอบการเชิงสุขภาพให้ได้เข้ารับการคัดเลือกและรับรองมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว (attraction) และ การเลือกใช้บริการด้านที่พัก (accommodation)	1) โครงการส่งเสริมการจัดทำมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น มาตรฐานด้านที่พักเชิงสุขภาพ มาตรฐานร้านอาหารเชิงสุขภาพ และมาตรฐานสถานประกอบการเชิงสุขภาพ เป็นต้น 2) โครงการส่งเสริมโรงพยาบาล สถานประกอบการเชิงสุขภาพ และแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพที่โดดเด่นด้านการบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ได้เข้ารับการคัดเลือกและรับรองมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากกรมการท่องเที่ยว

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก พบว่ามีการจัดการท่องเที่ยวได้ดีตามศักยภาพ อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวยังได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแผนพัฒนาของจังหวัดอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดนครนายก (พ.ศ. 2566 – 2570) ในการส่งเสริมและพัฒนากา

ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แต่อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมสอดคล้องตามบริบทการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัด

จุดแข็ง คือ มีทรัพยากรธรรมชาติและพืชสมุนไพรที่อุดมสมบูรณ์และหลากหลาย และทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นภูมิปัญญาด้าน

การแพทย์แผนไทยที่ทรงคุณค่า มีโรงพยาบาลของรัฐที่ได้มาตรฐานมีบริการด้านการแพทย์แผนไทย และแพทย์ทางเลือกอย่างครบวงจร มีความพร้อมทางด้านบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญในการรักษามีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นสถานประกอบการเอกชนและชุมชนที่มีประชาชนชาวบ้าน และพนักงานบริการ

จุดอ่อน คือ แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพค่อนข้างเก่า ไม่ได้รับการปรับปรุงทัศนียภาพเพื่อการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง บางพื้นที่ขาดการนำทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของท้องถิ่นมาเป็นสิ่งดึงดูดใจ ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน

โอกาสในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ หลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 นักท่องเที่ยวกลุ่มรักสุขภาพและกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น รวมถึงมีแนวโน้มเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อรายได้มวลรวมภายในจังหวัดที่อาจเพิ่มมากขึ้นตาม อันเนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวมีศักยภาพในการซื้อสูง นอกจากนี้ในส่วนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดทั้งนักวิจัย นักวิจัยท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพอย่างพอเพียงสามารถช่วยพัฒนาสินค้าใหม่จำนวนมากที่สร้างโอกาสทางการตลาด และภาพลักษณ์ให้แก่จังหวัด

อุปสรรค พบว่า การตลาดด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีการดำเนินงานแบบไม่ครบวงจรทำให้ไม่สามารถรองรับต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างหลากหลายได้ เช่น การบริการของโรงพยาบาลบางแห่งรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน และเอกชนที่มีการบริการไม่ครบวงจร สาธารณูปโภคพื้นฐานบางอย่างยังไม่เพียงพอต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม และการเติบโตของเมืองที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทำให้เมืองท่องเที่ยวในจังหวัดคู่แข่งอื่น ๆ

รวมถึงจังหวัดที่มีการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ไม่ค่อยโดดเด่นแต่มีการคมนาคมที่สะดวกสบาย และมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงสามารถใช้ดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ดีกว่า เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างจริงจัง มีงบประมาณอย่างเต็มที่ ดังที่ บางโม (2552) อธิบายว่าการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อให้ผู้บริหารรู้จักจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กร มีปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณา 2 ส่วน คือ ปัจจัยภายใน (Internal Environment Analysis) ได้แก่ Strengths หมายถึง จุดเด่น หรือจุดแข็ง ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายในที่เป็นข้อดีจากสภาพแวดล้อมภายในองค์กร และ Weaknesses หมายถึง จุดด้อย หรือจุดอ่อน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายในที่เป็นปัญหา หรือ ข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในขององค์กร ซึ่งองค์กรจะต้องหาวิธีในการแก้ไขปัญหานั้น และปัจจัยภายนอก (External Environment Analysis) ได้แก่ Opportunities หมายถึง โอกาส ซึ่งเป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรที่เอื้อประโยชน์ หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กรที่เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งผู้บริหารที่ดีต้องแสวงหาโอกาสเสมอ และใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้น ส่วน Threats หมายถึง อุปสรรค เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งการบริหารจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้อง และพยายามขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้จริง โดยข้อมูลเหล่านี้เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดกลยุทธ์ และการดำเนินตามกลยุทธ์ขององค์กรที่เหมาะสมต่อไป

ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ มหัทธนวรรณก (2557) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์ส่งเสริม

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง ตำบลลานดอกไม้ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ข้อมูลบริบททั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว (6 A's) มีการพัฒนาและการจัดการได้ดีตามศักยภาพ เลือกใช้กลยุทธ์การเจริญเติบโต กลยุทธ์การสร้าง ความแตกต่าง และกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดการท่องเที่ยว (8 P's) มีแนวทางกำหนด กลยุทธ์ ดังนี้ 1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 2) พัฒนาระดับมาตรฐานราคาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว 3) พัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายทางการท่องเที่ยว 4) พัฒนารูปแบบการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว 5) พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว 6) พัฒนาการสร้างพันธมิตรทางการท่องเที่ยว 7) พัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้มีหลากหลาย และ 8) พัฒนาระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

2. พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ มีความสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในสถานประกอบการด้านสุขภาพ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เดินทางมากับครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน โดยสืบค้นข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากสื่อออนไลน์ และจากคำบอกเล่าของเพื่อน ญาติและคนรู้จัก ชอบทำกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ การเรียนรู้วิถีชีวิตคนท้องถิ่น การเที่ยวชมแหล่งเกษตรธรรมชาติ เรียนรู้เกี่ยวกับสมุนไพร และการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ และใช้บริการในสถานบริการส่งเสริมสุขภาพ เช่น การนวด/อบ/ประคบสมุนไพร/โยคะ/สปา ฯลฯ

ใน ส่วน ของ รูป แบบ ที่ พัก พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกใช้บริการที่พักแบบ

โรงแรม ใช้เวลาในการท่องเที่ยวอย่างน้อย 3 วัน และเลือกใช้แหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่ เช่น ป้าย/สัญลักษณ์ คู่มือท่องเที่ยวฯ สื่อสิ่งพิมพ์และออนไลน์ และผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่ ตลอดจนห้องอาบน้ำ ห้องสุขา ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้าที่มีบริการจัดหาไว้ในแหล่งท่องเที่ยว ในส่วนของความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายกตามองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ในภาพรวมนักท่องเที่ยวเห็นว่าจัดการได้ดี โดยเฉพาะในส่วนทางด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวจังหวัดนครนายก รองลงมาคือ ด้านที่พัก ด้านกิจกรรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ โพธิ์ศรี (2559) ศึกษาเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดตราด ประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกใช้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่สะอาด เหตุผลการใช้บริการเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย นวดหลังไหล่ และศีรษะเป็นส่วนใหญ่ เคยใช้บริการมาก่อน เดินทางมาคนเดียว ใช้จ่ายน้อยกว่า 500 บาทต่อครั้ง ใช้บริการเดือนละ 1-2 ครั้ง รู้ข่าวจากคนรู้จัก นิยมใช้เคย์สปา ตกแต่งแบบธรรมชาติ และต้องอยู่ใกล้เมือง

ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายกตามองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ การเข้าถึง ที่พัก กิจกรรมการท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) จังหวัดนครนายก รองลงมาคือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านที่พัก ด้านกิจกรรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ เหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับจุดหมายปลายทางที่เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งจังหวัดนครนายกมีทรัพยากรธรรมชาติและพืชสมุนไพรที่อุดมสมบูรณ์และหลากหลาย และทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยที่ทรงคุณค่า มีโรงพยาบาลของรัฐที่ได้มาตรฐานมีบริการด้านการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือกอย่างครบวงจร มีความพร้อมทางด้านบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญในการรักษามีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นสถานประกอบการเอกชนและชุมชนที่มีปราชญ์ชาวบ้าน ดังที่ ผาสุก (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องกลยุทธ์การเพิ่มโอกาสทางการแข่งขันของเมืองสมุนไพรในจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อรองรับตลาดนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่า เมืองสมุนไพรในจังหวัดปราจีนบุรีมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพและพืชพรรณสมุนไพรใกล้กรุงเทพมหานคร ทั้งยังมีแหล่งเรียนรู้สมุนไพรที่สนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความพร้อมด้านบุคลากรทางการแพทย์ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ทำให้เมืองสมุนไพรมีชื่อเสียงและเป็นที่ชื่นชอบ แต่ในขณะเดียวกันก็พบอุปสรรคต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน เช่น ขาดการบูรณาการร่วมกันแบบเครือข่าย ขาดหน่วยงานกลางจัดทำฐานข้อมูลเมืองสมุนไพร การบริการที่ไม่ครบวงจร และสำคัญที่สุด คือนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดบริการ แต่ไม่ต้องการท่องเที่ยวซ้ำ

3. แผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก

แผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดนครนายก ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ กล

ยุทธ์ และโครงการสนับสนุนการดำเนินกลยุทธ์ให้ดำเนินไปในทิศทางที่เหมาะสม พบว่า การศึกษาค้นคว้าสามารถนำเสนอวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก ได้แก่ “แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่าที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร รวมถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสมุนไพรพืชท้องถิ่น ภูมิปัญญาทางการแพทย์แผนไทยที่เป็นเลิศ และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้มาตรฐาน” กลยุทธ์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครนายก ประกอบด้วย กลยุทธ์เชิงรุก ได้แก่ กลยุทธ์การจัดการตลาดเชิงรุก โครงการที่สนับสนุนกลยุทธ์ ได้แก่ โครงการการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมสุขภาพนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ โครงการสร้างคู่มือการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยสมุนไพรไทยเพื่อสร้างการรับรู้ และโครงการพัฒนาสวนสมุนไพรไทยให้เป็นฐานการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรท้องถิ่น เป็นต้น กลยุทธ์เชิงแก้ไข ได้แก่ กลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โครงการที่สนับสนุนกลยุทธ์ ได้แก่ โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โครงการสร้างเส้นทางสายสุขภาพโดยเชื่อมโยงสมุนไพรท้องถิ่น และ ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยกับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวในลักษณะการบริการแบบแพ็คเกจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และโครงการพัฒนาเส้นทางเข้าถึงและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีศักยภาพภายในจังหวัดให้มีความโดดเด่น เป็นต้น กลยุทธ์เชิงป้องกัน ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โครงการที่สนับสนุนกลยุทธ์ ได้แก่ โครงการจัดตั้งศูนย์วิสาหกิจกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และโครงการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และโครงการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของโรงพยาบาล สถานประกอบการเชิงสุขภาพ และ

แหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพ และกลยุทธ์เชิงรับ ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โครงการที่สนับสนุนกลยุทธ์ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการจัดทำมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เช่น มาตรฐานเชิงที่พักเชิงสุขภาพ มาตรฐานร้านอาหารเชิงสุขภาพ และมาตรฐานสถานประกอบการเชิงสุขภาพ เป็นต้น และโครงการส่งเสริมโรงพยาบาลสถานประกอบการเชิงสุขภาพ และแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพที่โดดเด่นด้านการบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ได้เข้ารับการคัดเลือกและรับรองมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากกรมการท่องเที่ยว เป็นต้น ดังที่ มณีโรจน์ และ ไวยนิชกุล (2559) ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของประเทศไทย ได้เสนอว่าด้านที่มีความจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อยกระดับให้ประเทศเป็นศูนย์กลางการแพทย์แห่งเอเชีย ได้แก่ การส่งเสริมการตลาดเฉพาะเป้าหมายเพิ่มมากขึ้น จัดทำฐานข้อมูลและความเชี่ยวชาญรายสาขาของโรงพยาบาล พัฒนาทักษะด้านภาษาต่างประเทศให้บุคลากรทางการแพทย์อนุญาตให้แพทย์ชาวต่างประเทศเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้นานขึ้น นักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ญาติ และผู้ติดตามได้พำนักรในประเทศได้นานขึ้นเร่งผลิตแพทย์เฉพาะทาง รวมถึงผลิตแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ ส่งเสริมให้โรงพยาบาลเอกชนรับรองมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น ส่งเสริมการวิจัยและการผลิตเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์และสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงเส้นทางการเชื่อมโยงระหว่างหัวเมืองหลักกับเมืองย่อยเพื่อสนับสนุน อำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว และพักฟื้นของผู้ป่วย ญาติ และผู้ติดตาม และการศึกษาของ ผาสุก (2561) ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การเพิ่มโอกาสทางการแข่งขันของเมืองสมุนไพรในจังหวัดปราจีนบุรีเพื่อรองรับตลาดนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่า เมือง

สมุนไพรในจังหวัดปราจีนบุรีมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพและพืชพรรณสมุนไพรใกล้กรุงเทพมหานคร ทั้งยังมีแหล่งเรียนรู้สมุนไพรที่สนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความพร้อมด้านบุคลากรทางการแพทย์ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ทำให้เมืองสมุนไพรมีชื่อเสียงและเป็นที่ชื่นชอบ แต่ในขณะเดียวกันงานวิจัยก็พบอุปสรรคต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน เช่น ขาดการบูรณาการร่วมกันแบบเครือข่าย ขาดหน่วยงานกลางจัดทำฐานข้อมูลเมืองสมุนไพร การบริการที่ไม่ครบวงจร และสำคัญที่สุด คือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดบริการ แต่ไม่ต้องการท่องเที่ยวซ้ำ ทั้งนี้ ได้เสนอแนวทางแก้ไข และกลยุทธ์ในการเพิ่มโอกาสทางการแข่งขันเมืองสมุนไพรในจังหวัดปราจีนบุรีไว้ 4 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์การบริหารจัดการตลาดเชิงรุก 2) กลยุทธ์บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 3) กลยุทธ์การสร้างเครือข่าย และ 4) กลยุทธ์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการศึกษาของ AbdelAziz and Kewina. (2022) ได้ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ของอีอีปปี 2030: แแรงจูงใจดึงดูดที่กระตุ้นให้ผู้ป่วยต่างชาติมีความตั้งใจที่จะไปเยือนอีอีปในฐานะศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พบว่าจุดหมายปลายทางที่เฉพาะเจาะจงเป็นปัจจัยดึงดูดที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดหมายปลายทางที่เฉพาะเจาะจงสามารถจัดได้ดังต่อไปนี้: สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยวัฒนธรรมและสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานจังหวัดนครนายก สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครนายก และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครนายก ควรนำผลการศึกษามานำผลการร่วมกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดในประเด็นการส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

สถานประกอบการด้านสุขภาพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถผลการศึกษา อาทิ กลยุทธ์ต่าง ๆ และโครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไปปรับประยุกต์ให้เข้ากับบริบทและสภาพแวดล้อมของหน่วยงานของตน

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

งานวิจัยครั้งต่อไปสามารถดำเนินการศึกษาต่อเนื่องได้เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดนครนายกให้มากขึ้น เช่น การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เฉพาะเจาะจงกลุ่มเป้าหมาย การศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาด้านการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

References

- AbdelAziz, G., & Kewina, I. (2022). Medical tourism and Egypt's strategic vision 2030: Pull motivations that trigger the international patients' intention to visit Egypt as a medical tourism hub. *The Academic Journal of Contemporary Commercial Research*, 2(2), 53-77.
- Bangmo, S. (2552). *Organization and management*. Wittayapat Co., Ltd.
- Eastern Provinces Group 2. (2564). *Eastern Region Provincial Development Plan 2 (Chanthaburi, Trat, Nakhon Nayok, Prachinburi and Sa Kaeo) 2023 - 2027*. <http://www.prachinburi.go.th/EP2/planEP2-66-70.pdf>
- Kongsasana. S. (2552). Study of health tourism routes in Khon Kaen Province. *Journal of Management Science Chiang Rai Rajabhat University*, 4(2), 35-58.
- Mahatthanawarakanok, C. (2557). *Health tourism promotion strategy in Phra Ruang Hot Spring of Tambon Landokmai Muang District Kamphaengphet Province* [Unpublished report]. Khon Kaen University.
- Manirochana, N., & Vivanichakul, N. (2559). Competitive abilities of Thailand Medical Tourism. *Parichart Journal*, 29(1), 196-215.
- Nakhon Nayok Provincial Office (2565). *Nakhon Nayok Province Development Plan 2018-2022 (Revised Edition)*.

- Phasook, A. (2561). *Strategies to increase the competitiveness of herbal cities in Prachinburi Province to support the health tourism market*. [Unpublished report]. University of Phayao.
- Phosri, S. (2559). *Development of strategies to promote health tourism in Trat province* [Unpublished report]. Sukhothai Thammathirat Open University.
- Skulpunyawat, S. (2561). Factors influencing health quality of older persons in Nakornnayok province. *Journal of Nursing and Education*, 11(3), 51-63.
- Taejarenwiriyaikul, O., Juisub, C., Harihararat, S., Bodkeaw, A., & Thummajitsakul, S. (2563). Factors affecting health promoting behaviors among the elderly residing in Phothaen, Ongkharak district, NakhonNayok province. *Nursing Public Health and Education Journal*, 21(1), 80-90.
- Tourism Authority of Thailand, Nakhon Nayok Office. (2558). *Love Thailand: Nakhon Nayok*. Tourism Authority of Thailand. [Unpublished report].